

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

29 maart 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, MEDIA EN SPORT

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Van Hecke tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de oprichting van de Stichting voor het Nationaal Erfgoed

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de bestemming voor het koggeschip dat vorig jaar werd opgegraven in het Deurganckdok

Commissie voor Cultuur, Media en Sport

Donderdag 29 maart 2001

VOORZITTER : De heer Jos Stassen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 9.38 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Van Hecke tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de oprichting van de Stichting voor het Nationaal Erfgoed

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Hecke tot de heer Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de oprichting van de Stichting voor het Nationaal Erfgoed.

Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, onlangs las ik in De Standaard onder de titel 'Stichting beschermt Belgisch patrimonium' dat de federale Regie der Gebouwen een Stichting voor het Nationaal Erfgoed wil oprichten naar het voorbeeld van de grote Britse National Trust. In de Stichting zouden de publieke en particuliere sector samenwerken met het publiek. De ministerraad besliste daarom dat de Stichting alvast 400 miljoen frank per jaar zal krijgen van de Nationale Loterij. De teksten en structuren moeten wel nog geschreven worden, aldus het kabinet-Daems.

Blijkbaar was het vooral het succes van de Open Monumentendagen dat de Regie der Gebouwen inspireerde tot de oprichting van deze Stichting. Ook het nijpende geldgebrek van de Regie heeft de beslissing ongetwijfeld in gunstige zin beïnvloed.

Graag wil ik de minister in dit verband de volgende vragen stellen.

Was u op de hoogte van de plannen van de Regie der Gebouwen ? Hebt u hierover overleg gepleegd met minister Daems ? Wat zal de verhouding zijn van deze Stichting voor het Nationaal Erfgoed met de Stichting Vlaams Erfgoed ?

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de minister, ik ben vooral benieuwd naar uw antwoord op de derde vraag van mevrouw Van Hecke.

De Stichting Vlaams Erfgoed bestaat nu reeds enkele jaren en als ik me niet vergis, bent u daar nauw bij betrokken. Onlangs heb ik zelf nog een jaardag van die Stichting bijgewoond. Alles blijkt daar vrij goed te werken, zij het misschien een beetje traag in die zin dat iedereen er graag meer en sneller monumenten zou willen zien bijkomen.

u blijkt dus ook de federale overheid een initiatief te nemen. Aangezien dit mijns inziens een zaak is die aan de gemeenschappen toebehoort, ben ook ik uiterst benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Ook ik heb over de mogelijke oprichting van een federale Stichting voor het Nationaal Erfgoed berichten opgevangen via de pers. Nochtans meen ik te weten dat bij artikel 6, paragraaf 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, de bevoegdheid monumenten en landschappen werd overgedragen aan de gewesten. Tot op heden is daarover nog geen overleg gepleegd.

Van een verhouding tussen de mogelijk op te richten Stichting voor het Nationaal Erfgoed en de Stichting Vlaams Erfgoed is dus geen sprake. Ook ik moet voortgaan op persberichten, maar indien

Sauwens

men dit initiatief wil opbouwen met een verwijzing naar de National Trust in het achterhoofd, dan zit men helemaal fout en wordt abstractie gemaakt van de drie onthaalstructuren die in het voorbije decennium in respectievelijk het Vlaamse, Brusselse en Waalse Gewest op initiatief van de Gewestelijke overheden werden opgericht, met onder meer als specifieke opdracht een passend antwoord te formuleren op monumenten die niet gemakkelijk te herbestemmen zijn.

Het is een probleem dat regelmatig de kop opsteekt omdat sommige excellenties vanuit de financieringsbron van de Nationale Loterij een soort parallel beleid gaan voeren. Ik gun federaal minister Daems wel nog even het voordeel van de twijfel. Via een andere bron heb ik immers vernomen dat het vooral om staatsgebouwen zou gaan die men goed wil beheren. De federale overheid is en blijft de grootste patrimoniumbezitter van het land. Denk maar aan de vele gebouwen van de diverse ministeries. Als zij daarbij wil toezien op een goed beheer en op de zorg voor het erfgoed, dan heb ik daar geen enkel probleem mee. Ook de NV Mijnen en de huidige LRM hebben reeds blijk gegeven van een goede zorg voor hun industrieel-archeologisch erfgoed.

We moeten in dit verband binnenkort een gesprek kunnen voeren. Ondertussen mag er evenwel niet de minste verwarring over bestaan dat de zorg voor het erfgoed een duidelijke bevoegdheid van de gewesten is. Dat door andere instanties en ook door de federale overheid – voor haar eigen patrimonium – aan erfgoedzorg wordt gedaan, vormt voor mij geen enkel probleem. Men mag echter niet de illusie wekken dat er een soort parallel erfgoedbeleid zou worden gevoerd. Het is die illusie die in dat artikel uit De Standaard wordt gewekt.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik dank de minister voor zijn antwoord en wens in dit verband nog twee kleine opmerkingen te formuleren.

Ten eerste geeft de verwijzing naar de National Trust natuurlijk een andere connotatie dan de zorg voor de eigen gebouwen.

Ten tweede wens ik nog te vernemen of men overweegt rond dit voornemen een actief voorbehoud te maken via een schrijven vanuit het kabinet.

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Binnenkort heb ik met de heer Demotte, minister in de Franse Gemeenschapsregering, een gesprek over de verdeling van de sportgelden van de Nationale Loterij. Ik zal dit onderwerp daar ter sprake brengen. Er was reeds een datum vastgelegd, maar die datum moest op vraag van federaal minister Daems worden verschoven. Ik hou u in ieder geval op de hoogte.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de bestemming voor het koggeschip dat vorig jaar werd opgegraven in het Deurganckdok

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot de heer Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, over de bestemming voor het koggeschip dat vorig jaar werd opgegraven in het Deurganckdok.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, vorig jaar werd door de Archeologische Dienst Waasland bij de graafwerken voor het Deurganckdok het wrak van een kogge uit de Middeleeuwen ontdekt. Een kogge is een laatmiddeleeuws vrachtschip dat vooral werd ingezet bij de handelsvaart tussen de Noord- en de Oostzee. Dit specifiek scheepstype lijkt sterk verbonden te zijn met de zogenaamde Hanzesteden, een soort verbond dat de handel in Noord- en Centraal Europa domineerde tijdens de late Middeleeuwen. Koggen werden vooral gebruikt voor het transport van bulkgoederen zoals graan, zout en hout.

De Doelse kogge is de oudste, de meest volledige en de tweede grootste van de circa twintig tot op heden ontdekte koggen. Hij is teruggevonden in een verzande geul, de Deurganck of het Grote Gat, die in rechtstreekse verbinding met de Schelde stond. Op basis van dendrochronologisch of jaarringenonderzoek zijn de planken van de kogge vermoedelijk gemaakt uit bomen geveld in 1325-1326. De herkomst van het hout moet gezocht worden in Neder-Saksen. Op dit moment ligt het schip gede-

De Meyer

monteerd verspreid over 29 containers. Er is tot nog toe geen thuishaven gevonden voor het koggeschip.

Het is de minister bekend dat het Waasland zware offers heeft gebracht voor de uitbreiding van de haven van Antwerpen, de Waaslandhaven op het Linkerscheldeoevergebied in de gemeente Beveren. Het is dan ook vrij begrijpelijk dat het Waasland sterk vragende partij is om de kogge op zijn grondgebied te behouden. De Archeologische Dienst Waasland, de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, de stedelijke Musea van Sint-Niklaas met onder meer de Boudelo-collectie, bezitten reeds een waardevolle archeologische collectie over het Land van Waas, die uiteraard sterk verrijkt zou worden met deze kogge. De stad Sint-Niklaas is mede bereid een aantal investeringen hiervoor te realiseren. Uiteraard heeft ook de gemeente Beveren belangstelling voor dit dossier. Doel is immers een deelgemeente van Beveren. Het lijkt mij evident dat de kogge in het Waasland blijft.

Mag ik van de minister vernemen welke bestemming de Doelse kogge zal krijgen? Welke zijn hiervoor de criteria? Welke rol zal het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium hierbij spelen? Kan de minister hierbij het Waasland geruststellen dat de kogge op zijn grondgebied blijft?

De voorzitter : Ook ik ben een Waaslander. Ik woon in een gemeente die langs de Schelde ligt en waarvan het gemeentebestuur zich steeds sterker begint te ontpoppen als de behoeder van het maritiem erfgoed. Men heeft daar reeds de Breydel liggen en vorige week maandag heeft de gemeenteraad beslist om de Westhinder aan te kopen. Waarom zou men dan ook niet die kogge in Kruibeke installeren? Ik maak misschien wel grapjes, maar vind het wel belangrijk dat de kogge zo goed en accuraat mogelijk wordt bewaard, het liefst zo dicht mogelijk bij de vindplaats. Het Waasland – in casu de gemeente Beveren – lijkt mij daartoe inderdaad aangewezen.

De voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister Johan Sauwens : Ik wil de Waaslanders geen schrik aanjagen, maar ik heb net ook een aanvraag binnengekregen van de stad Antwerpen. *(Gelach)*

De Doelse kogge die in september 2000 bij graafwerken van het Deurganckdok werd ontdekt, is

een uniek relict van het rijke maritieme Vlaamse verleden. De vondst kon zowel in Vlaanderen als internationaal op een enorme belangstelling rekenen. Er zijn reeds duizenden bezoekers op afgekomen.

Naar aanleiding van de vondst van de kogge werden vanuit mijn bevoegdheid inzake monumentenzorg de volgende afspraken gemaakt.

De Archeologische Dienst Waasland staat in voor het wetenschappelijk onderzoek te plaatse, hierin begeleid door een Nederlandse partner, namelijk het Nederlands Instituut voor Scheepsarcheologie. Het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP) staat in voor de berging en de tijdelijke conservatie van het wrak. Hiervoor werden 29 containers aangekocht waarin de resten werden opgeslagen en een personeelslid werd naar de site gedetacheerd. De resten van de koggen zijn momenteel dus opgeborgen in die containers.

De restauratie zal veel tijd en geld kosten, maar het is ons stellige voornemen die tot een goed einde te brengen. De restauratie zal veel tijd in beslag nemen omdat het hout volledig door zout en vocht geïmpregneerd is. Het zal daarom eerst gedroogd en tegelijkertijd gestabiliseerd moeten worden. We hebben op dat vlak reeds enige ervaring opgebouwd met onder meer de Bremer-kogge die ondertussen tot een belangrijke toeristische attractie is uitgegroeid.

Op korte termijn dient er mijns inziens te worden gestreefd naar een heropbouw en presentatie van het toch wel unieke historische vaartuig. Dit kan echter niet in situ gebeuren, maar dient te worden uitgevoerd op een locatie buiten de vindplaats. Ook het restauratieproject op zich heeft een grote waarde. Vandaar de bedoeling om ook dit open te stellen voor het grote publiek.

De ontsluiting van de gerestaureerde Kogge dient volgens de specialisten die mij in deze aangelegenheid adviseren, in een ruim kader te gebeuren, waarbij niet alleen aandacht wordt besteed aan de Kogge als maritiem monument op zichzelf, maar tevens aan de hele context van het rijke maritieme verleden van Vlaanderen, gaande van de middeleeuwse Hanzehandel, over de compagnieën uit de zeventiende en achttiende eeuw, tot het verhaal van de zeevisserij en de binnenscheepvaart.

Het IAP werd tot op heden belast met de berging en de conservatie van het vaartuig. Ik ben de mening toegedaan dat, gezien het historische vaartuig is gevonden op het grondgebied van Beveren, deze

Sauwens

gemeente als eerste en belangrijkste partner dient te worden beschouwd voor de ontsluiting van de Kogge. Op mijn initiatief zullen alle betrokken partijen op 18 april hierover overleg plegen. Ik hoop dat daar een consensus bereikt kan worden. In ieder geval zal nog voor de zomer worden beslist waar de restauratie zal plaatsvinden.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Ik dank de minister voor zijn antwoord dat ik als geruststellend ervaar.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 9.53 uur.*
